

- науково методичні комісії за напрямками діяльності системи дистанційного навчання.

Не зважаючи на досягнення система дистанційного навчання потребує покращень:

- розробка й упровадження ефективної методики використання освітнього інформаційного середовища у ВНЗ.

- створення єдиного інформаційного простору ВНЗ з повною комп'ютеризацією всіх адміністративно-господарчих служб, бібліотек, навчальних підрозділів, підключення до всеукраїнських і міжнародних мереж;

- розробка інтегрованих автоматизованих систем управління структурними підрозділами ВНЗ з можливістю планування, документування і контролю навчально-виховного процесу, надання довідкової інформації з усіх аспектів навчально-виховної й адміністративної діяльності;

- розробка спеціалізованих й універсальних навчально-методичних комплексів на базі інформаційних технологій, що забезпечують для студентів можливість самонавчання і самоконтролю;

Дистанційне навчання виникло як наслідок процесу інформатизації суспільства та освіти, як найбільш перспективна, гуманістична, інтегральна форма освіти, орієнтована на індивідуалізацію навчання.

Список використаної літератури

1. Алексюк А. А. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Варш М. Й., Ортинський В. Л. Основи психологи і педагогіки: Навчальний посібник. – К.: «Центр учбової літератури», 2007.
3. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – Дрогобич: Коло, 2003.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003.
5. Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006 – 2010 роки // Постанова Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 р. №1153. Зайченко і. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – Чернівці, 2003.
6. Ягунов В. В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2002.

Юлія Кумбер

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ОСВІТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВТІЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Сучасні проблеми, з якими стикається цивілізація, призводить до розуміння того, що всі вони зосереджені в самій людині, його внутрішньому світі. У зв'язку з цим ставка робиться на освіту, як головний механізм, здатний вивести суспільство з кризи, узгодити цінності і цілі окремої людини і суспільства. Дистанційне навчання – це навчання, яке дає можливість навчати без фізичної присутності вчителя, тому він може проводити лекцію на декілька аудиторій одночасно. Також це специфічна дидактична система, що надає будь-якому користувачу різноманітні освітні, послуги на відстані, без його присутності.

У ході наукового пошуку з'ясовано, що паралельно із законодавчою базою розвивається науково-методична база дистанційного навчання. Спеціальному вивченню підлягають такі аспекти: педагогічні підходи до комп'ютеризації навчального процесу (Б. Гершунський, Є. Машбиц, І. Підласий); концептуальні педагогічні положення про дистанційне навчання (О. Андреев, В. Кухаренко); дидактичні властивості комп'ютерних засобів (Є. Полат); дидактичні функції спілкування у дистанційному навчанні (О. Рибалко); методи творчого навчання за допомогою телекомунікаційних засобів (Г. Андріанова, Е. Хуторський). Дослідження цих матеріалів свідчить про те, що виникає необхідність за-

стосування цілісного комплексу методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності в нових умовах використання освітянами сучасних інформаційних засобів.

Метою даної статті є висвітлення поняття дистанційного навчання, його переваги і недоліки та розвиток у сучасному світі.

Дистанційне навчання – це одне із досягнень сучасних комп'ютерних технологій, що дає можливість навчати без фізичної присутності вчителя: урок може бути зсунутий у часі і за місцем знаходженням. Також це специфічна дидактична система, що надає будь-якому користувачу різноманітні освітні послуги на відстані, без відвідування навчального закладу, в зручний для нього час, на основі сучасної інформаційно-комп'ютерної і телекомунікаційної технології. Ця система дає можливість одержання професійної підготовки будь-якому користувачеві за допомогою спеціально-організованого навчання й окремих курсів, які студент вивчає самостійно або під керівництвом вчителя [1, с. 4].

В Україні поняття дистанційного навчання належить до тих дидактичних понять, місце яких серед дидактичних категорій не є суворо визначеним. Цьому сприяла відсутність донедавна єдиної концепції такого навчання. Нині існують різні погляди на дистанційне навчання – від його абсолютизації, як нової універсальної форми навчання, спроможної змінити традиційну, до технології комплектування засобів і методів передачі навчальної інформації [2, с. 134].

Американські фахівці з проблеми дистанційного навчання вважають, що воно, у найширшому розумінні, є „інструкцією до навчання, яка передається на відстані одному або багатьом індивідам, що перебувають в одному або декількох місцях“. Згідно з цим визначенням, історія дистанційного навчання починається з 30-х років ХХ ст., коли було створено курси кореспондентського навчання. Але з появою Інтернету роль дистанційного навчання різко змінилася й отожднюється на цьому історичному етапі з новими комп'ютерними технологіями. Під впливом всезростаючого попиту на освіту, як серед молоді, так і серед старшого покоління, ще з 40-х років попереднього століття почалися експерименти по використанню різних засобів надання учбового матеріалу – за допомогою радіо, магнітофонних стрічок, телебачення. І в лексиконі з'являється спочатку таке словосполучення, як „дистанційне навчання“, а потім слово „навчання“ поступово замінюється словом „освіта“ [2, с. 135].

Ще в кінці 1997 р. в 107 країнах світу працювало близько 1000 навчальних закладів, які мали дистанційну форму навчання. Загальна кількість тих, хто отримав вищу освіту таким чином, в 1997 р. складала близько 50 млн. осіб, в 2006 р. – близько 96,5 млн. осіб, а за прогнозами фахівців в 2023 році ця кількість може навіть досягти 120 млн. осіб [1, с. 5].

Середня оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційна освіта в середньому є на 50 % дешевшою, ніж традиційні форми освіти. Тому, за прогнозом, саме дистанційна освіта (у поєднанні з традиційними формами навчання) превалюватиме в наступному столітті, і її вже сьогодні називають „освітою майбутнього“. Уряди багатьох зарубіжних країн оголосили дистанційну освіту пріоритетним напрямом і регулярно виділяють на його розвиток великі гроші. Для уявлення про рівень розвитку дистанційного навчання в світі наведу його характеристику в різних країнах. У Великобританії ВOU (відкритий університет Великобританії) об'єднує 187 450 студентів і щорічно приймає 50 000 чоловік. У Росії в дистанційному режимі працює декілька мегауніверситетів – Відкритий університет, Московський економіко-статистичний інститут і Сучасний Гуманітарний університет. Останній є найбільшим в країні, і в ньому вчиться понад 100 тис. студентів в 165 філіалах.

Основними перевагами дистанційного навчання є: екстериторіальність, синхронний і асинхронний режими взаємодії учасників навчального процесу: викладач – учень, учень – учень, учень – навчальна група; можливість залучення до навчання спеціалістів із певних галузей.

Найчастіше для підтримки дистанційної освіти використовується три основні види технологій: кейс-технологічна (навчання проводиться на основі паперових і аудіоносіїв); телевізійно-супутникова технологія (використання телевізійних лекцій і передба-

чає трансляцію одночасно в декількох аудиторіях); мережеві технології (використовуються можливості локальних і глобальних обчислювальних мереж) [4, с. 192].

Сьогодні з використанням технологій дистанційної освіти можна одержати декілька різновидів освітніх послуг: вищу освіту, інтернет-курси дистанційної освіти, курси підвищення кваліфікації.

Розвиток дистанційного навчання в Україні почався значно пізніше, ніж в більшості західних країн. Через політичні та економічні перетворення були пропущені деякі проміжні етапи його розвитку, і найбільшого розповсюдження набув найпрогресивніший – навчання по мережі Інтернет. Серед вітчизняних вищих навчальних закладів найбільш активно використовують технології дистанційного навчання Український центр дистанційної освіти НТУУ „КПІ“, Національний технічний університет „ХПІ“, Українська академія державного управління при Президенті України, Одеський національний університет, Український інститут інформаційних технологій в освіті, а найбільша кількість освітніх програм, заснованих на цих технологіях, пропонується в сфері економічних знань та інформаційних технологій [1, с. 8].

Але основною проблемою, яка залишається в Україні, є недосконалість і недостатність законодавчої бази, яка регулює надання даних освітніх послуг, що досить часто ставить під сумнів легітимність освітніх документів, які видаються навчальними закладами після закінчення навчання за такими програмами. У зв'язку з цим назріла гостра необхідність дискусії навколо цього питання.

Основним законодавчим документом, що діє в цій сфері, є „Положення про дистанційне навчання“, яке було затверджено Наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р. Відповідно з цим наказом дистанційна форма навчання базується на державних стандартах вищої, професійно-технічної та загальної середньої освіти і технологіях дистанційного навчання [3, с. 241].

Існують окремі вимоги до професорсько-викладацького складу, який бере участь в забезпеченні освітнього процесу з елементами дистанційних технологій. Так, працівники навчальних закладів, що забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання, повинні мати необхідний кваліфікаційний рівень з технологій дистанційного навчання та відповідні документи, які це підтверджують.

В Україні, при існуючій недосконалості законодавчої бази з цього питання, слід бути досить обережним при виборі навчального закладу, освітніх курсів чи курсів підвищення кваліфікації, які пропонують пройти навчання дистанційно. А важливим завданням для всього освітнього співтовариства України, поза сумнівом, є розробка необхідного правового супроводу даної форми навчання.

Отже, дистанційне навчання покликане допомогти в глобальному освітньому просторі, воно виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти, як засіб часткового вирішення її нагальних проблем, зокрема, надає можливість одночасно з гнучким за часом і високопрофесійним за змістом вивченням різних предметних розділів знань, формуванням умінь і навичок роботи з багатьох навчальних дисциплін забезпечити інтенсивне практичне застосування тими, хто навчаються, методами і засобами інформаційно-комунікаційних технологій, розвиває уміння і навички у сучасній науці і практиці. Саме тому впровадження елементів дистанційної форми навчання є необхідною умовою для досягнення сучасного рівня якості освіти.

Список використаної літератури:

1. Дистанційна освіта в Україні та за кордоном [інтернет ресурс] http://sch28.at.ua/publ/statti_pro_osvitu/otrimati_diplom_mozhna_i_vdoma_za_dopomogoju_distancijnoi_formi_navchannja/2-1-0-26.
2. *Ортинський В. Л.* Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]/В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.134-135.
3. Офіційний вісник України від 30.04.2004 р., № 15, стаття 1078 – С. 241.
4. *Полат Е. С.* Дистанционное обучение / Е. С. Полат, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Владос, 2005. – С. 192.